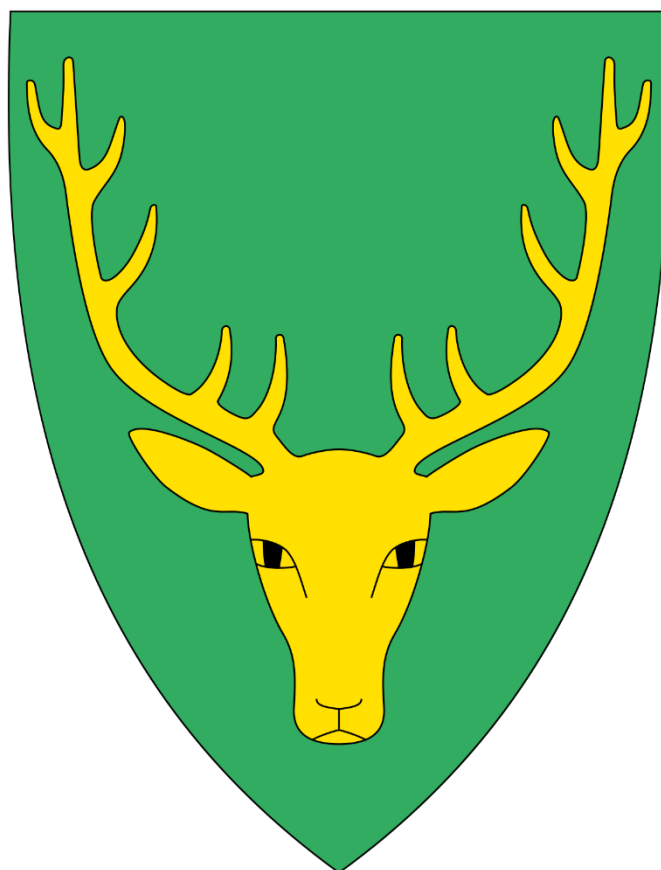

Gjemnes kommune

Planstrategi 2024-2027 og planprogram
for kommuneplanens samfunnsdel 2024
– 2036

1	INNLEDNING	2
1.1	PLANSAMARBEID NORDMØRE	2
1.2	RAMMER FOR PLANLEGGINGEN	2
2	UTFORDRINGSBILDET FOR NORDMØRE	4
2.1	Globale megatrender som påvirker Nordmøre	4
2.2	Utviklingstrekk og utfordringer for Nordmøre	6
3	NORDMØRSSTRATEGIEN 2030: VI LØFTER NORDMØRE – SAMMEN!	14
3.1	Befolkningsutvikling	15
3.2	Næringsutvikling	19
3.3	Folkehelse	20
3.4	Samfunnssikkerhet og beredskap	21
3.5	Bosetting, infrastruktur og kommunikasjon	21
3.6	Kommunen som tjenesteleverandør og arbeidsgiver	21
3.7	Klima, miljø og natur	22
4	KOMMUNAL PLANSTRATEGI	22
4.1	Samfunnsdelen	22
4.2	Kommuneplanens arealdel	23
4.3	Kommunedelplaner	23
4.4	Temaplaner	23
5	PLANPROGRAM FOR KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL	25
5.1	Formålet med planarbeidet	25
5.2	Revidering av kommuneplanens samfunnsdel	26
5.3	Planprosessen med frister og deltakere	26
5.4	Medvirkning	28
5.5	Behov for utredning	28
6	VEDLEGG	30
7	REFERANSER	30

1 INNLEDNING

Kommunal planstrategi er hjemlet i plan- og bygningsloven §10-1, og skal utarbeides og vedtas senest ett år etter konstituering av nytt kommunestyre.

Planstrategien skal klargjøre hvilke oppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre i perioden 2024-2027. Planlegging skal være behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig. Kommunal planstrategi drøfter utviklingstrekk som påvirker kommunen som samfunn og organisasjon. Dette er grunnlaget for å vurdere planbehovet i perioden. Planstrategien er ikke en plan. Planstrategien er ikke en arena for å vedta mål og strategier.

1.1 PLANSAMARBEID NORDMØRE

Kommunene Aure, Averøy, Gjemnes, Kristiansund, Smøla, Sunndal, Surnadal, og Tingvoll deltar i et plansamarbeid, som er organisert i regi av Nordmøre IPR. Målet er å styrke samfunnsutviklingen på Nordmøre, bygge kompetansemiljø innen planlegging på tvers av kommunene, og at vi skal ha et økt regionalt fokus i den kommunale planleggingen. Det er også et behov for innovasjon innen fagområdet.

Felles planstrategi er et ledd i dette arbeidet. Kommunene har samordnet seg i arbeidet med planstrategien. Det ble i forrige periode utført et administrativt arbeid med å peke på felles utviklingstrekk og utfordringer for Nordmøre. I denne perioden samarbeidet kommunene med hjelp av fylkeskommunen i å utarbeide et felles kunnskapsgrunnlag.

Kapittel 1-3 i planstrategien er felles for kommunene. Det øvrige er kommunespesifikt. Hver enkelt kommune vil fylle inn eget materiale og fremme planstrategien for politisk behandling i den enkelte kommune.

1.2 RAMMER FOR PLANLEGGINGEN

Lokale rammer:

Hensikten med å slå sammen planstrategi og planprogram er å få til en effektiv saksbehandling. I forslag til planstrategi for Gjemnes kommunen 2024 - 2027 redegjør kommunedirektøren for en revidering av kommuneplanens samfunnsdel. Dette vil gjøre kommuneplanen til et oppdatert og godt politisk styringsverktøy for folkevalgte.

Kommuneplanens samfunnsdel danner grunnlaget for hvordan vi skal løse vårt samfunnsoppdrag. Den viser en retning for Gjemnes kommune inn i vår nære fremtid og danner utgangspunktet for hvordan vi skal ivareta kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver. Det er de til enhver tid gjeldene nasjonale og regionale planer som legges til grunn for kommunal planlegging.

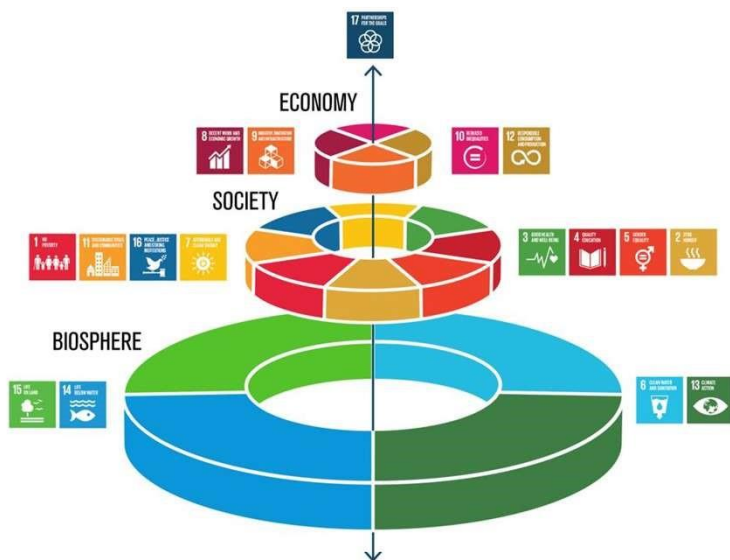
Nasjonale føringer:

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 legger vekt på at:

- Bærekraftmåla skal ligge til grunn
- Gode, lokale planprosesser og medvirkning viktig
- Sosialt bærekraftig utvikling – aldersvennlig samfunn
- Behov for mer differensiert arealpolitikk
- Vegkart for grønt industriløft
- Forventninger om lokale ambisjoner i arkitektur og byggeskikk. Byplanlegging viktig framover, men også styrka jordvern
- Klima- og naturutfordringer må sees i sammenheng.
- Samfunnstrygghet og klimatilpassing også sentralt.

FNs bærekrafts mål:

Regjeringen har bestemt at de 17 bærekrafts målene til FN skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i de største utfordringene i vår tid, også i Norge.

Kilde: Stockholm Resipienten Centre ved Stockholm Universitas.

Figuren viser bærekrafts målene som bryllupskake-modell. Bryllupskake-modellen plasserer disse tre dimensjonene på ulike nivåer. Bærekrafts målene som er knyttet til klima og miljø, er plassert nederst for å vise at de er mest grunnleggende. Det neste nivået i bryllupskaken viser bærekrafts mål tilknyttet sosiale forhold og neste nivå er bærekrafts mål tilknyttet økonomi.

Bærekrafts målene reflekterer de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Disse tre dimensjonene innlemmer hverandre, økonomi er en del av samfunnet, som igjen er en del av våre økosystemer. Med andre ord så kan vi ikke ha en økonomi uten et samfunn og vi kan ikke ha et samfunn uten en jord.

Denne gjensidige avhengigheten mellom bærekrafts målene gjør at oppfyllelsen av målene på et område er avhengig av oppfyllelsen av målene på andre områder. Det er derfor nødvendig å systematisk kartlegge sammenhengene mellom bærekrafts målene, for å unngå målkonflikter og ivareta en økosystembasert tilnærming. Dette betyr å se på hvordan oppnåelsen av et mål kan påvirke andre mål.

I kommunale planer vil en kartlegging av sammenhenger mellom mål være nyttig, mens for et enkeltprosjekt gir skalaen et rammeverk for å identifisere hvordan prosjektet kan påvirke andre prosjekter og satsningsområder.¹

Regionale føringer:

Statlige og regionale organer og kommunene skal legge den regionale planstrategien til grunn for det videre planarbeidet i regionen. Plan- og bygningsloven § 7-2.

Regional plan skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen. Plan- og bygningsloven § 8-2.

Fylkeskommunale planer som legger føringer for det kommunale planarbeidet:

- Regional planstrategi Møre og Romsdal 2020 – 2024 med fire langsiktige utviklingsmål
- Fylkesplan for Bærekraftfylket Møre og Romsdal 2021 – 2024
- Tilhørende fylkesstrategier på ei rekke tema, en tematisk regional plan og noen regionale delplaner

2 UTFORDRINGSBILDET FOR NORDMØRE

2.1 GLOBALE MEGATRENDER SOM PÅVIRKER NORDMØRE

Digitalisering:

Det meste av fremtidig effektivisering, utvikling og verdiskaping vil basere seg på digital teknologi. Digitalisering er uten tvil den trenden som i størst grad ser ut til å påvirke arbeidslivet i regionen, og behovet for teknologikompetanse går igjen på tvers av bransjer og verdikjede. Kompetanse til å nytte teknologien avgjør hva effektene blir.

Globalisering:

Globalisering er en samlebetegnelse for en rekke drivkrefter. Politisk styring, nasjonal økonomi og rettsordning påvirkes av krefter utenfor nasjonalstaten, og innebærer stadig nye rammevilkår for kommunene. Når det gjelder næringsliv innebærer globalisering en økende grad av samhandling, integrasjon og avhengighet i handel. Eksportindustrien på Nordmøre

---

¹ R. Nerland (21.11.2022) [Vi trenger en bærekraftig bærekraft • Kommunal Rapport \(kommunal-rapport.no\)](https://www.kommunal-rapport.no)

har lang erfaring med globale markeder, for eksempel eksport av klippfisk og laks, olje og møbler.

Ukrainakrigen:

Krigen i Ukraina har ført med seg flere flyktninger til Norge og Nordmøre. Dette har ført til at befolkningstallet på Nordmøre gikk opp i 2022. Krigen i Ukraina har ført med seg mer finansiell ustabilitet, og skapt endringer i de globale verdikjedene og høyere handelskostnader. Ukraina og Russland står for hele 53% av den globale handelen med solsikkeolje og -frø, samt 27% av det globale markedet for hvete. Dette kan føre med seg matmangel og høyere matvarepriser. Russland er verdens største oljeeksportør, og 25% av EUs oljeimport kom i fra Russland. I tillegg til olje sto Russland for 40% av EUs import av naturgass. Dette har ført til høyere energipriser, men også et større fokus på produksjonen av olje og gass i Norge som kan føre til mer næringsaktivitet på Nordmøre.

Pandemien:

I den siste planperioden har verden og Nordmøre vært igjennom en 2-årig pandemi som stengte ned samfunnet. Koronapandemien har gjort verdensøkonomien mer sårbar, og dette fører med seg en risiko for sosial uro, matmangel og økonomisk tilbakegang som følge av inflasjon. Pandemien førte med seg en redusert folkehelse, og langvarige sosiale og økonomiske konsekvenser for Norge og Nordmøre. Det aktivitetsnivået som fantes i lokalsamfunnene, har blitt redusert ved at folk har blitt vant til å sitte hjemme og de har mindre å rutte med.

Naturtap og klimaendringer:

Global oppvarming og tap av natur er den største miljøutfordringen verden står overfor. Som alle land er Norge forpliktet til å kutte i utslipp av klimapåvirkende gasser gjennom global klimaavtale. FNs naturavtale fra 2022 forplikter oss til å ta vare på naturmangfoldet. Hvert land skal ha konkrete mål for vern og restaurering av natur, og for klimagassutslipp, og rapportere på dem. Nordmøre må ta sin del av de nasjonale forpliktelsene og forberede seg på en mer offensiv nasjonal naturvern- og klimapolitikk. Klimaendringer fører allerede til mer intens nedbør som kan gi økt fare for flom og skred. Langs kysten kan vi få økt risiko for orkan og stormflo, og på sikt havnivåstigning. Dette vil få store konsekvenser både for næringslivet og ulike samfunn langs kyst og vassdrag.

Urbanisering:

Proessen hvor mennesker flytter fra distriktene til byer, kalles urbanisering. Urbanisering er en nasjonal og internasjonal trend, og en stadig større andel av verdens befolkning bor i byer. I dag bor over halvparten av jordas befolkning i byer, og innen 2050 er det ventet at mer enn 3 milliarder mennesker vil flytte til byer, ifølge FN-sambandet. Å opprettholde et desentralisert bosetningsmønster krever at flere blir boende eller flytter til distriktene. For Møre og Romsdal er urbaniseringen en utfordring fordi en ser at unge mennesker flytter ut av fylket, og til større byer.

2.2 UTVIKLINGSTREKK OG UTFORDRINGER FOR NORDMØRE

Nordmøre står ovenfor utfordringer som i stor grad må løses på tvers av kommunegrensene. Kommunene på Nordmøre har ulike fortrinn som gjør at de kan ha mye å lære fra hverandre. Det etablerte plansamarbeidet på Nordmøre er en styrke for kommunene. Her kan det vurderes om man skal ha flere interkommunale planer på ulike områder.

Utviklingstrekkene som blir beskrevet senere i dette kapitlet utfordrer Nordmøre til å tenke annerledes om vekst. Det jobbes med å få på plass en Nordmørsstrategi som jobber med å gjøre Nordmøre mer attraktiv. Hvor man jobber mot; bostedsattraktivitet, næringsattraktivitet og besøksattraktivitet.

2.2.1 Bærekraft

I 2021 ble alle kommunene i Møre og Romsdal kartlagt etter den internasjonale standarden U4SSC. U4SSC er med på å kartlegge hvor godt kommunene innfrir bærekraftsmålene med å anvende måleindikatorer for bærekraft. Gjennom denne kartleggingen har det pekt seg ut 6 områder som kommunene bør jobbe med for å bli mer bærekraftige. Disse 6 områdene er:

- Smart og bærekraftig vann- og avløpssektor
- Fattigdom og sosial inkludering
- Sirkulær økonomi
- Digitalisering i offentlig sektor
- Offentlige bygg bærekraftsertifisering
- Lokalmat og mattrygghet

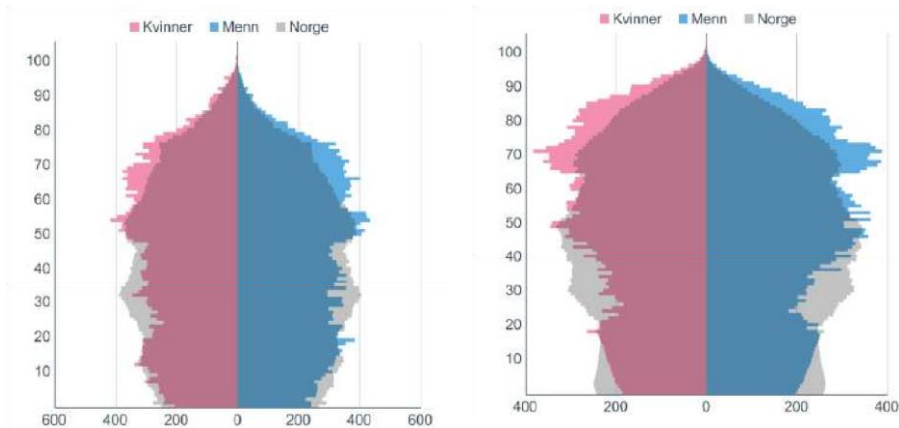
Både planlegging og bærekraft handler om å se sammenhenger og veie interesser mot hverandre. Dette krever at de som tar avgjørelsene har kunnskaper om konsekvensene et tiltak har for ulike grupper, natur og økonomisk grunnlag. Synliggjøring av målkonflikter og sammenhenger blir derfor viktig i arbeidet med bærekraft framover. Utfordringer blir å løfte blikket opp fra egne hjertesaker, sektorer og geografiske område. Dette kan bare gjøres ved å legge til rette for samarbeid.

2.2.2 Demografi

Den demografiske utviklingen på Nordmøre er preget av nasjonale utviklingstrekk; Færre barn, flere eldre og færre i arbeidsdyktig alder. Det er også færre kvinner enn menn i alderen 20-40 år, og det er lavere fødselstall per kvinne på Nordmøre enn landssnittet. Dette gjør at det blir færre barn i regionen. Dette vil i framtiden sette press på de offentlige tjenestene, samtidig som tilgangen til kompetanse og arbeidskraft blir færre.

Innbyggere etter kjønn og alder 2023

Innbyggere etter kjønn og alder 2040

Figuren viser innbyggere på Nordmøre etter kjønn og alder i 2023 og 2040. Rosa viser kvinner og blått viser menn. Skyggen viser hvordan fordelingen på kjønn og alder er i Norge. Kilde: Regional analyse, Telemarksforskning.

Som region holder folketallet seg samlet sett stabilt, men aldersfordelingen i befolkningen representerer en utfordring. Det vil være flere som er over enn under 50 år på Nordmøre i 2040. Ifølge regional analyse så vil folketallet synke til 46 385 innbyggere i 2050.

2.2.3 Nettoflytting:

Gjemnes, Averøy og Kristiansund har hatt vekst i folketallet i den siste tiårsperioden. De andre kommunene i regionen har hatt et ganske stort fødselsunderskudd og nedgang i folketallet i denne perioden. Fra perioden 2018-2022 har alle kommunene unntatt Gjemnes hatt et netto innflytningstap. Den største utflyttingen skjer til Oslo og Trondheim. I 2022 var det spesielt høy innflytting til Sunndal, Tingvoll og Smøla. I 2022 fikk Nordmøre flere som flyttet inn enn ut. Dette kommer fra flyktningene fra Ukraina. Det ville blitt nedgang i folketallet på Nordmøre uten innvandringen fra Ukraina.

Nordmøre har en gammel befolkning. Det gjør at det er mange eldre som trer ut fra arbeidslivet og relativt få unge som er på vei inn i arbeidslivet. Det gjør at forventet nettoflytting er høyere, ettersom det trengs innflytting for å fylle arbeidsplassene. Arbeidsplassutviklingen i egen region har bidratt negativt i hele perioden siden 2005 og særlig i de siste årene. Arbeidsplassveksten i naboregionene har også vært dårlig de siste årene.

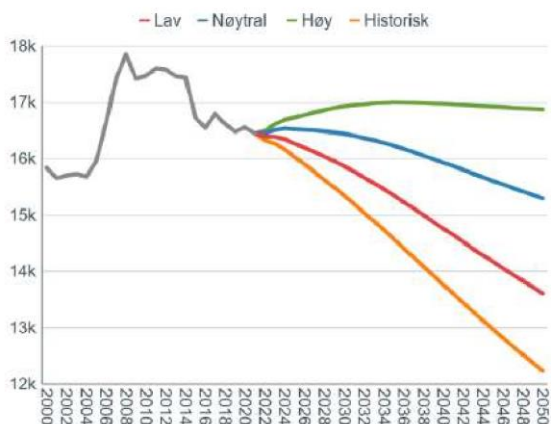
2.2.4 Næringsgrunnlag og arbeidsmarkedet

Antall arbeidsplasser:

Antall arbeidsplasser i Nordmøre har sunket i den siste tiårsperioden. Det har vært vekst i antall arbeidsplasser i offentlig sektor, men veksten har vært mye lavere enn i resten av landet og for de andre fylkesregionene. Regionscenteret Kristiansund har 98% arbeidsplassdekning og få statlige kompetansearbeidsplasser. Dette blir ekstra utfordrende når Kristiansund akuttsykehus legges ned ved åpningen av Sykehuset Nordmøre og Romsdal på Hjelset i 2025.

I næringslivet har antall arbeidsplasser gått ned. Nordmøre har dermed ikke vært en attraktiv region for næringslivet. I 2021 var det en sterk nedgang i antall arbeidsplasser i næringslivet. Så dette er en trend som il vedvare med mindre det skapes høy næringsattraktivitet på Nordmøre.

Figur 1

Figur 2

Figuren 1 viser arbeidsplassutvikling i næringslivet på Nordmøre etter framtidig attraktivitet. Kilde: Regionalanalyse, Telemarksforskning.

Figuren 2 over viser bransjefordeling på Nordmøre i 2022. Tall over 1 er bransjer som Nordmøre har relativt mye av. Bransjefordelingen i 2016 vises i de grå søylene. På den måten ser vi bransjer som har økt eller redusert sin andel i løpet av de siste årene. Kilde Regionalanalyse, Telemarksforskning.

Bransjestruktur:

Nordmøre har hatt en lite gunstig bransjestruktur for å få vekst i den siste 10-års perioden. Nordmøre har en stor andel arbeidsplasser i bransjene fiske og havbruk og prosessindustri. Det er også en høyere andel av bransjene el-produksjon, øvrige verkstedindustri, næringsmiddelindustri og annen industri. Basisnæringene står sterkt i denne regionen.

Næringsfordelt er det offentlig administrasjon og jordbruk, skogbruk og fiske som har hatt størst nedgang i sysselsettingen. Personlig tjenesteyting har hatt sterkest relative vekst, men er fremdeles en liten næring. I de næringene som sysselsetter flest (industri, undervisning og helse- og sosialtjenester) har sysselsettingen vært stabil.

Sysselsetning:

Den demografiske utviklingen viser et økende behov for sysselsatte innen helse- og omsorgstjenestene, mens det blir færre barn og yngre. Tallet sysselsatte som er 55 år eller eldre blir ofte brukt som et tall på hvor mange som vil gå ut av arbeidslivet de neste ti åra. 20% av de som jobber innen helse- og omsorgstjenestene er over 55 år. De må erstattes, enten gjennom rekruttering eller gjennom endra bruk av teknologi og effektivisering, om verdiskaping og offentlige tjenester skal være av samme omfang i framtiden.

Kompetanse og utdanning:

Utdanningsnivået i Møre og Romsdal har økt de siste årene, men det er stor variasjon mellom kommunene. I Nordmøre er andelen av den sysselsatte befolkningen med minst tre

års høyere utdanning 30,8%. Det er mye lavere enn andelen for Norge 41,1% og også lavere enn middels av regionen i fylket 32,2%. En stor utfordring framover blir å tiltrekke seg mennesker med kompetanse regionen har behov for. Satsningen på videreutvikling og styrking av utdanningstilbudet gjennom byggingen av Campus Kristiansund på Nordmøre er viktig i den sammenheng, slik at ungdommen i regionen kan ta utdanning lokalt. Campus Kristiansund og Normoria er to prosjekter som kan skape høyere attraktivitet og mulig vekst for både Kristiansund og resten av regionen Nordmøre framover.

Tilgjengelighet:

Nordmøre er en utfordrende region fra naturens side, noe som gir fragmentert og kostbar transport i form av reisetid, ferger og bompenger. Det er sterkt behov for bedre tilgjengelighet mellom regionsenteret og kommunene i regionen i forhold til bo- og arbeidsmarked. Bedre tilgjengelighet til Kristiansund lufthavn Kvernberget, nye Campus Kristiansund, nye Normoria kulturhus i Kristiansund, samt andre urbane tilbud i regionsenteret vil gjøre hele Nordmøre mer attraktiv. Arbeidsmarkedene vil bli større og mer mangfoldige og næringslivet i Nordmøre vil ha større utviklingsmuligheter ved en mer tilknyttet region. Det blir også viktig å få på plass den nye veien mellom Kristiansund og Hjelset, for å sikre pasienter i Nordmøre en effektiv og sikker tilgjengelighet til sykehuset.

2.2.4 Bostedssituasjonen, nabolag og sentrumsutvikling

Eneboliger dominerer bostedstilbudet i distriktene, også på Nordmøre. Skal distriktskommunene være attraktive bo- og arbeidsmarkeder, må tilbudet bli mer variert. Etterspørselen etter andre boformer og gode nabolag har fått mer oppmerksomhet de senere årene.

Boligbygging:

Boligbyggingen på Nordmøre har vært lavere enn forventet de siste 10 årene. Det blir bygd færre nye boliger i Nordmøre, 3,1 per 1000 innbygger, enn det blir bygd i Norge og de andre regionene i fylket. Dette kan for det meste forklares med den lave befolkningsveksten på Nordmøre, men det bygges fortsatt mindre boliger enn det befolkningsveksten skulle tilsi. Dette vil etter hvert svekke bostedsattraktiviteten i Nordmøre ved at tilgangen på nye boliger blir vanskeligere.

Bostedstrategiske tiltak:

Et viktig kjennetegn ved kommuner som har lyktes med bostedstrategiske tiltak, er at tiltak og prosjekt er strategisk forankra i plan i kommunen. Her skildrer et mål og tiltak for utviklingsarbeidet, samt definerte innsatsområde for arbeidet. Kommunen har tatt ei strategisk rolle i arbeidet med bostedetablering og bostedutvikling, og har sett av ressurser til å jobbe med dette.

Gode sentrum og nabolag:

Stedsutvikling og næringsutvikling henger sammen: «Sentrum som inneholder et variert tilbud av møteplasser, handel, tjenester og kulturaktiviteter bidrar til småbyens attraktivitet og konkurransekraft» (KMD, 2019). Program for bærekraftig by- og tettstedutvikling har eller har

hatt samarbeid med Kristiansund, Smøla, Aure, Tingvoll, Sunndal, Averøy om stedsutvikling. Programmet tilbyr kompetanseheving/rettledning/samarbeid og tilskudd til prosjekter som bidrar til økt attraktivitet. Per mars 2023 er det aktive sentrumsprosjekt i Smøla, Aure, Kristiansund og Averøy.

2.2.5 Klimagassutslipp og naturmangfold

Arealendringer er den viktigste årsaken til at arter blir utryddet. Arealendringer påvirker naturen og naturtypene. Arealendringer og nedbygging av natur fører også til store klimagassutslipp. Noen naturtyper, slik som myrer og våtmarker, lagrer store mengder karbondioksid. Hvis disse naturtypene blir utbygd fører det med seg både et stort direkteutslipp av CO₂ som er lagret, men også indirekte utslipp av tapt framtidig lagring av CO₂. Fra 1988 til 2018 forsvant 215,5 km² inngrepsfri og villmarkspreget natur på Nordmøre. Det finnes 76 rødlistet naturtyper i Møre og Romsdal i 2018. Her er det slåttemark og særlig slåttemyr som er kritisk truet. Naturtypene blir mest påvirket av klimaendringer, men nedbygging av areal er også en viktig faktor.

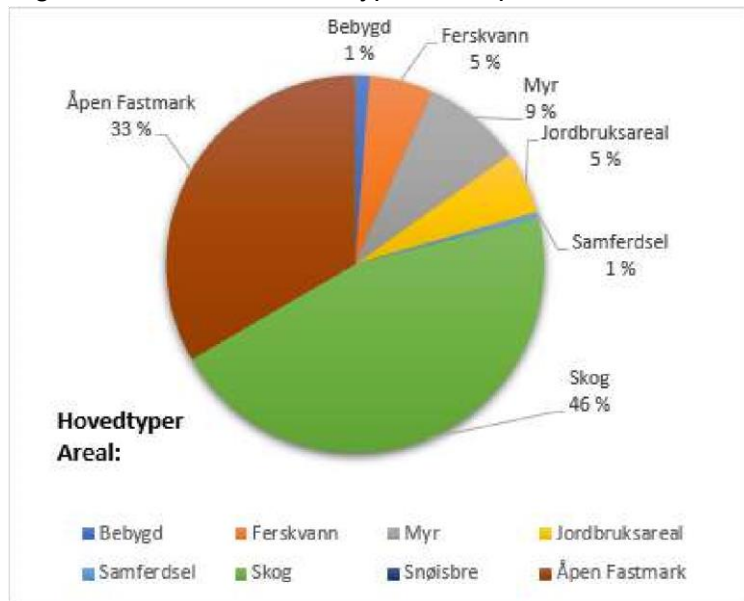
Arealendringer og klimatiske endringer er også en viktig påvirkningsfaktor for at 762 arter er truet eller sårbare i Møre og Romsdal i 2021. De fleste artene på den listen er tilknyttet til skogen. Det finnes også 82 fremmedarter i fylket som har høy risiko for å invadere og påvirke de opprinnelige artene. Etter FNs naturavtale (2022) så skal 30% av all natur på land, hav, innsjøer og elver vernes innen 2030. Det skal restaureres 30% av all natur som er delvis ødelagt innen 2030. Naturvern skal være representativt, det vil si at områdene som blir vernet skal dekke alle naturtyper og de skal henge godt sammen.

Tabellen under viser vernet natur i Nordmørskommunene.

Kommune	Vernet natur i prosent
Aure	2,7
Averøy	1,1
Gjemnes	1,4
Kristiansund	0,2
Smøla	12,6
Sunndal	64,9
Surnadal	35,9
Tingvoll	2,2
Alle kommuner	22,8

Kilde: Miljødirektoratet

Figuren under viser hovedtyper areal på Nordmøre.

Kilde: Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), AR5.

Klimagassutslipp:

Parisavtalen forplikter Norge til å kutte utslippene med minst 55 prosent innen 2030.

Klimagassutslippene har gått ned 1 % fra 2009 til 2021 for Nordmørskommunene.

Utslippene fra Tjeldbergodden metanolfabrikk og Hydro Aluminium Sunndal utgjorde 71 % av utslippene fra Nordmørskommunene i 2021.

- Sjøfart 13 %
- Jordbruk 7 %
- Vegtrafikk 5 %
- Anna mobil forbrenning 2 %
- Avfall og avløp, luftfart og oppvarming utgjør resten, under 2 %

Alle planprosesser og saksvedtak må ta hensyn til behovet for klimatilpassing. Det vil bli en betydelig økning av ekstrem nedbør, regnflommer, skredfare og stormflo i Møre og Romsdal.

2.2.6 Energi og krafttilgang

Både Møre og Romsdal og Nordmøre produserer mindre energi enn det forbrukes. Omtrent 60% av kraftbehovet i fylket blir produsert i fylket, resten blir importert utenfra. Indre Nordmøre er med i nettområde D som har det største forbruket av energi i fylket. Dette er på grunn av den kraftintensive industrien som Hydro Aluminium. Det er forventet en større økning i energiforbruket i de kystnære delene av fylket framover. En av grunnene for dette er utbyggingen av kraftlinjer til oljeplattformene som en del av det grønne skiftet. Dette vil øke energiforbruket betydelig, og gjøre regionen enda mer avhengig av å importere strøm.

For å bedre energibalansen i regionen så må det produseres mer strøm. Dette kan gjøres ved å effektivisere og utvide energiproduksjonen fra eksisterende energikraftverk, eller ved å

Kommuner	2019	2020	2021
Kristiansund	16,6	15,7	15,2
Averøy	11,1	12,8	11,5
Gjemnes	10,9	11,2	13,0
Tingvoll	16,0	15,1	16,5
Sunndal	16,9	15,6	16,0
Surnadal	13,0	14,3	14,4
Smøla	14,6	11,2	9,4
Aure	18,7	17,4	15,8

Kilde: Møre og Romsdal fylkeskommune

Innvandrere:

Nasjonale tall viser at innvandrerbefolkninga er overrepresentert blant husholdninger med lavinntekt. I perioden 2019-2021 var 31 prosent av innvandrere del av husholdninger som hadde vedvarende lavinntekt, i den resterende delen av befolkningen er 7,5 prosent i samme situasjon. Innvandrerbefolkningen utgjør en betydelig del av befolkningen i kommunene på Nordmøre.

En ny NOU om arbeidsinnvandrere avdekker at denne gruppen, trass i at de er i arbeid, har vansker med å bli integrert i det norske samfunnet. Arbeidsinnvandrere fra Sentral- og Øst-Europa har svakere rettigheter til språkopplæringen enn flyktninger og få tiltak er rettet mot denne gruppa. Det viser seg at arbeidsinnvandrerne har lav deltakelse i frivillige organisasjoner/fritidsaktiviteter og deltar i liten grad ved valg. Mange har vanskelig for å bli integrert i lokalmiljøet der de bor.

Mangelfulle språkkunnskaper både i engelsk og norsk gjør integreringen ekstra vanskelig for mange i denne gruppen.

2.2.8 Arealbruk

Det aller meste av tiltak og satsinger fordrer arealbruk. Derfor er det også mye om arealbruk i andre deler av dokumentet. I denne delen viser vi:

- At planlagt nedbygging av dyrket og dyrkbar jord varierer, men er minkende over tid. Det meste av omdisponeringen skjer i samsvar med plan- og bygningslova.
- Av det faktisk nedbygde arealet, representerer veier og infrastruktur den største parten, fulgt av bostedsområde.
- Det er generelt avsett mye areal til framtidig vekst i bolig- og hyttemarkedet, men svært ulikt mellom kommunene, og ikke proporsjonelt med ventet folkevekst og etterspørselen etter fritidsboliger.

Tabellen under viser omdisponering av dyrket og dyrkbar jord etter vedtak i plan- og bygningsloven

(pbl) og/eller jordloven (jl) (alle tall i dekar 2022)

Kommuner	Omdisponering i alt	Dyrket jord	Dyrkbar jord	Vedtak etter jl, dyrket jord	Vedtak etter jl, dyrkbar jord	Vedtak etter pbl, dyrket jord	Vedtak etter pbl, dyrkbar jord
Kristiansund	1	1	0	0	0	1	0
Averøy	17	11	6	1	0	10	6
Gjemnes	4	4	0	2	0	2	0
Tingvoll	0	0	0	0	0	0	0
Sunndal	5	0	5	0	1	0	4
Surnadal	0	0	0	0	0	0	0
Smøla	1	0	1	0	0	0	1
Aure	11	0	11	0	2	0	9
SUM	39	16	23	3	3	13	20

Tabellen viser hvor mye av dyrket og dyrkbar jord i de ulike kommunene i Nordmøre som har blitt omdisponert til andre formål enn landbruk. Tabellen over viser også hvorvidt denne jorden har blitt omdisponert etter vedtak i plan- og bygningsloven og/eller vedtak i jordloven. Vi kan se at det er Averøy og Aure som har hatt mest dekar av dyrkbar eller dyrket jord omdisponert. Kilde: Møre og Romsdal fylkeskommune.

3 NORDMØRSSTRATEGIEN 2030: VI LØFTER NORDMØRE – SAMMEN!

Målet for nordmørsstrategien er:

- Vi styrker felles gjennomslagskraft ved faglig og politisk samarbeid
- Vi tar tak i det vi selv kan gjøre noe med, med tillit til hverandre
- Vi skal framsnakke de som lykkes og heie på de som tør Vi tenker omdømme i alt vi gjør

Nordmørsstrategien skal være en overordnet og samlende strategi for samarbeidet mellom nordmørskommunene gjennom Nordmøre IPR. Strategien kommer også med en handlingsdel som skal roteres årlig, mer informasjon finner du på [Strategi og handlingsplan - Nordmøre IPR \(nipr.no\)](#). Strategien bygger på Telemarksforskning sin analyse i 2022 av regionens attraktivitet for bosetting og næringsutvikling. Ideen er at vi som kommuner, ved å jobbe med de faktorene vi kan påvirke for å øke attraktiviteten, kan gi en mer positiv samfunnsutvikling enn om vi ikke gjør slik innsats. Derfor har kommunene på Nordmøre gått for to nordmørsløfter med vær sine underordnede delstrategier:

Nordmørsløftet for bolyst og bostedsattraktivitet:

- Vi skaper og utvikler gode nærmiljø og tettsteder i alle kommuner
- Vi skal ha et sterkt regionsenter i en samskapende region
- Vi ser på, og verner om, kultur og natur som verdifulle for trivsel og mangfold. Vi utvikler gode tjenester der innovasjon er vår vei

Nordmørsløftet for næringsattraktivitet:

- Næringsliv og kommuner er samsnakket og koordinert
- Økt kompetanse til arbeidsmarkedets behov
- Vi bygger regionen sammen

Utfordringstrekk og utfordringer i Gjemnes kommune

I kommuneplanens samfunnsdel skal det nye kommunestyret ta stilling til hvordan de vil utvikle Gjemnes kommune, hvilke satsingsområder det skal være i valgperioden. Satsingsområdene skal ta hensyn til både sosial, miljø- og klimamessige og økonomiskbærekraft, både på kort sikt (valgperioden) og på lang sikt (12-års perspektiv).

Kommunens økonomi og evnene til å løse oppgaver i samspill med lokalsamfunn og lokale, regionale og nasjonale myndigheter er en viktig del av bærekraftig utvikling for Gjemnes. Som grunnlag for debatten inn mot kommunens satsingsområder er det lagt inn kortfattet situasjonsbeskrivelse av viktige utviklingstrekk og utfordringer. Utfordringsbildet i Gjemnes er i stor grad lik utfordringene for Nordmøre.

Gode lokalsamfunn skapes gjennom felles identitet og tilhørighet. For å beholde et sosialt bærekraftig lokalsamfunn må man legge til rette for bred medvirkning. Innbyggerne er opptatt av utvikling, utbygging og stedsutvikling. Dette skjer best gjennom medvirkning.

3.1 BEFOLKNINGSUTVIKLING

3.1.3 Demografi

Gjemnes har, per 01.01.2023, 2 669 innbyggere. Dette er like mange innbyggere som det var 01.01.2022.

Fødselsoverskuddet er negativt, i 2022 var det født 18 personer i Gjemnes og 41 døde. Nettoflyttingen på 23 personer gjør at folketallet har holdt deg stabilt. Høgt antall bosetting av flyktninger på grunn av krigen i Ukraina forklarer det høge nettoinnflyttingen.

I perioden 2020-2023 har folketallet økt med 19 personer.

Folketallsutviklinga handler om mer enn bare vekst eller nedgang i folketallet. Sammensetning av befolkninga er svært viktig for utviklinga, og ikke minst for hvordan det offentlige skal dimensjonere sitt tjenestetilbud.

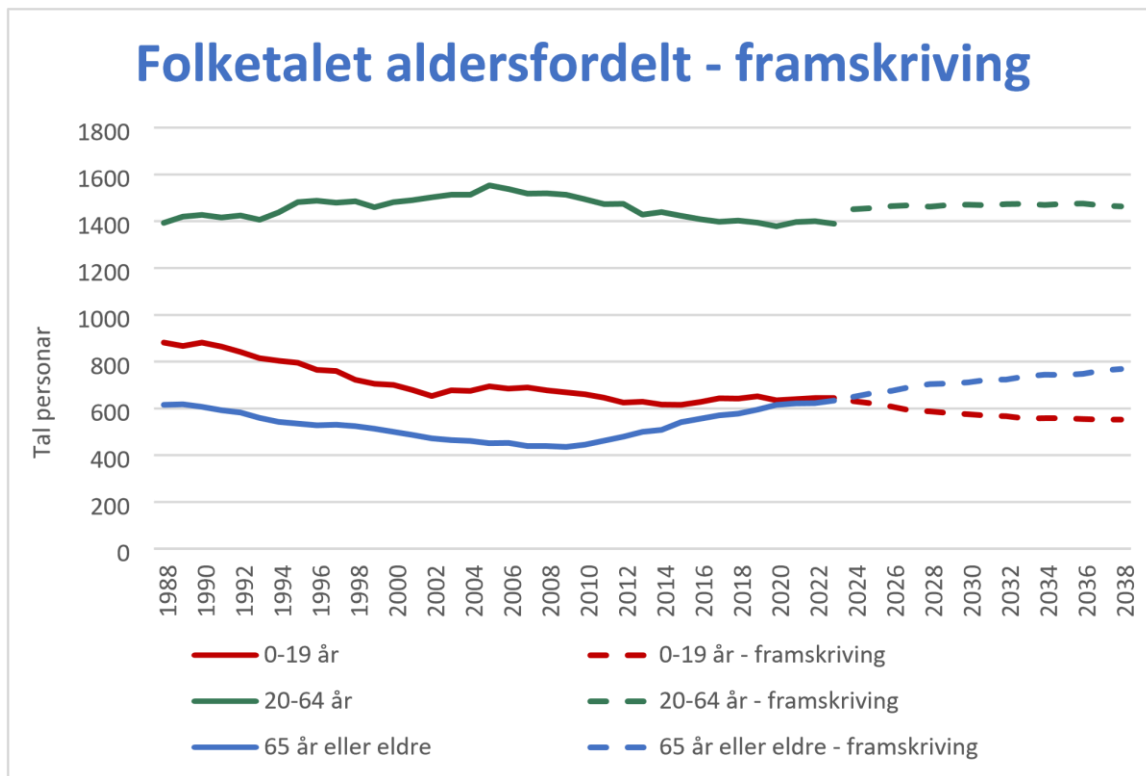
Per 1. januar 2023 er fordelingen mellom barn og unge, voksne og eldre som følger (SSB):

07459: Befolkning, etter alder, statistikkvariabel, år og region	
	Personer
	2023
Alder	K-1557 Gjemnes
0-19 år	645
20-64 år	1390
65 år eller eldre	634

Andel barn og unge (0-19 år) og eldre (65+) er høyere i Gjemnes sammenlignet med gjennomsnittet i Møre og Romsdal fylke, mens andel voksne opp til 64 år er lavere i Gjemnes sammenlignet med gjennomsnittet i Møre og Romsdal fylke.

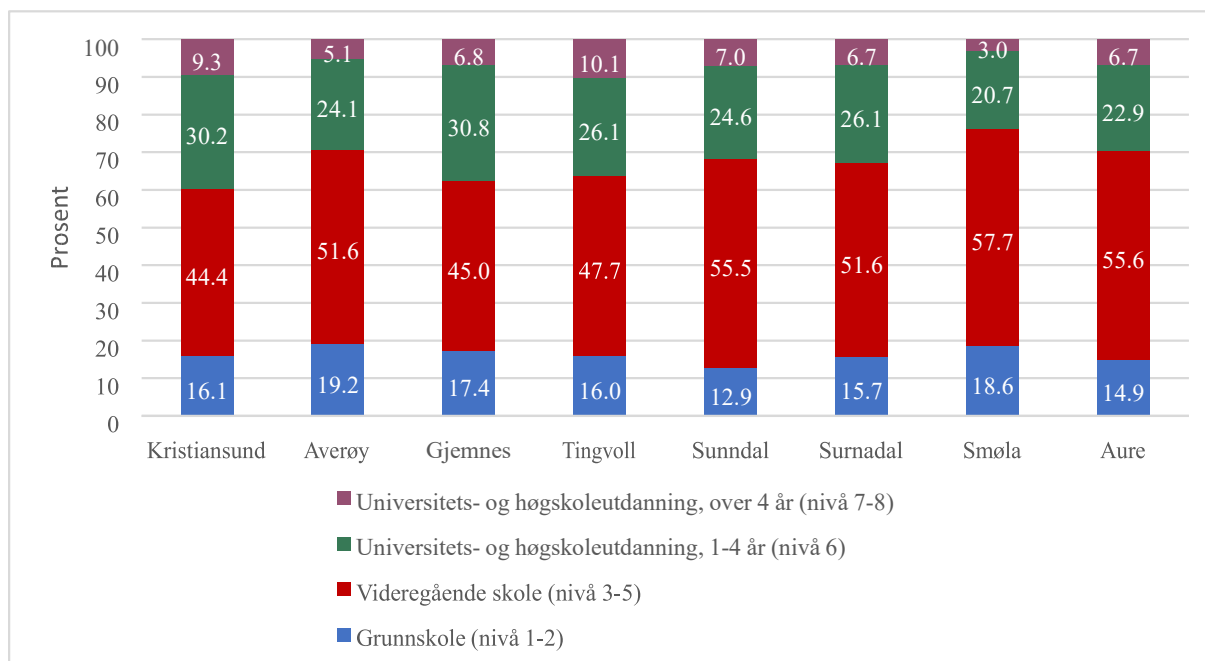
Den forventende befolkningsutviklingen (SSB) i Gjemnes er 2 758 innbyggere i 2030. Antallet barn og unge (0-19 år) er forventet til å synke med 11% til et antall på 572 personer i 2030. Antallet eldre (65+) er forventet å øke med 11% til et antall på 712 personer i 2030.

Å planlegge for et samfunn med gradvis endret befolknings sammensetning vil være viktig i planperioden.

3.1.4 Utdanningsnivå

Den nasjonale utviklinga er at stadig flere tar høyere og lengre utdanninger, og kvinner i særlig grad. Fordelinga av utdanningsnivå i befolkningen på Gjemnes er slik:

Tallene viser at sammenlignet med Nordmørskommunene så har Gjemnes den nest høyeste andelen personer med høyere utdanning med 37,6%. Det er flere som har grunnskole og videregående skole som sitt høyeste utdanningsnivå.

3.1.5 Bruttoinntekt

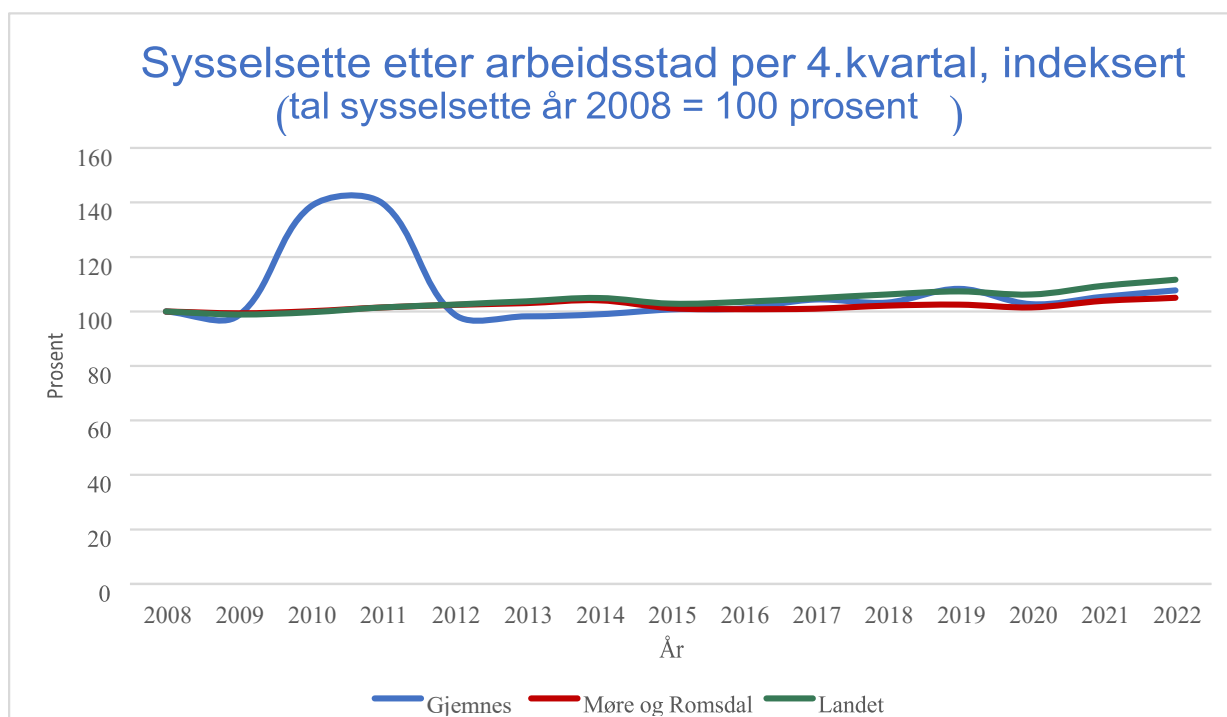
Inntekt er et viktig tema knyttet til levekår. Median bruttoinntekt i Gjemnes er under medianinntekten for resten av fylket. I 2021 var brutto medianinntekt i Gjemnes 423 100 kr. Tilsvarende tall for Møre og Romsdal var 433 800 kr.

I Gjemnes har antall personer med vedvarende lav inntekt (3-årsperiode) blitt redusert fra perioden 2017-2019 hvor det var 189 personer til 172 personer i perioden 2019 – 2021. Vi ser også at personer under 18 år i % husholdninger med lav inntekt er økt fra 2019 som var på 10,9% til 2021 som var på 13,0%. Dette gir også et bilde av antall barn som blir stående utenfor viktige sosiale arenaer som følge av inntektsnivå.

3.1.6 Sysselsetning

Gjemnes har hatt en vekst i antall sysselsatte etter arbeidssted i perioden 2008 – 2020. Denne har vært høyere i sammenligning med eget fylke, men lavere enn nasjonalt. I årene 2019 og 2020 har Gjemnes hatt en nedgang i antall sysselsatte, men etter 2020 så har antallet sysselsatte vekst igjen.

Utviklingen fram til 2022: (Tall før 2015 er ikke direkte sammenlignbare)

I perioden 2013-2022 så har Gjemnes hatt en høyere arbeidsplassvekst enn landsnittet i perioden. Gjemnes har hatt en næringsattraktivitet på 11,9% i den siste 10 års perioden. I 2022 så har næringslivet i Gjemnes hatt en arbeidsplassvekst på 3,2%, mens i det offentlige så har det vært en negativ arbeidsplassvekst på -3,8%.

Antall sysselsatte Gjemnes, 2022:

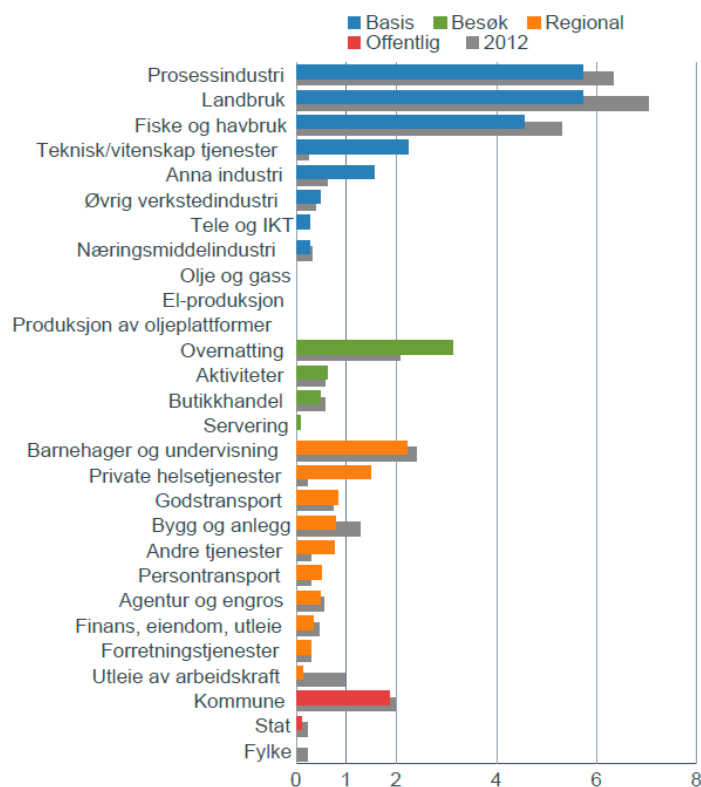
- Antall sysselsatte med arbeidssted og bosted i Gjemnes: 629.
- Antall sysselsatte med bosted i Gjemnes: 1 352.
- Antall sysselsatte med arbeidssted i Gjemnes: 898.

I 2022 hadde Gjemnes en arbeidsplassdekning på 66,2%, og ifølge Regional analyse 723 som pendlet ut av Gjemnes og 629 som pendlet inn. Største delen av pendlingen går mellom Molde og Gjemnes, etterfulgt av pendlingen mellom Kristiansund og Gjemnes.

3.1.7 Inkludering og mangfold

Den økte innvandringen, spesielt gjennom bosetting av flyktninger fra Ukraina, gjør at arbeidet med inkludering vil være viktig i årene fremover. Selv om mange har kommet hit som flyktninger er det og en stor gruppe som er arbeidsinnvandrere. Begge disse gruppene må ivaretas slik at de kan se for seg en god fremtid i kommunen. Dette må inkluderes i det kommunale planverket.

3.2 NÆRINGSUTVIKLING

Figur: Lokaliseringskvotienter for ulike bransjer i Gjemnes sammenlignet med 2012 og 2022.

Figuren over viser lokaliseringkvotientene til de ulike bransjene i næringslivet i Gjemnes i 2022. Bransjer med lokaliseringkvotient over 1 er bransjer som Gjemnes har relativt mye av. Vi kan også se hvilken lokaliseringkvotient bransjen hadde i 2012 i de grå søylene. På den måten kan vi se hvilke bransjer som har økt eller redusert sin andel i løpet av de siste ti

årene. Gjemnes har spesielt stor andel arbeidsplasser i bransjene prosessindustri, landbruk, fiske og havbruk.

3.3 FOLKEHELSE

3.3.3 Bolig

De fleste distriktskommuner har «tynne boligmarkeder». Det vil si lite omsetning, lave boligpriser og lite nybygging. Dette gir utfordringer både med å finne en egnet bolig og å få solgt nåværende bolig til en pris som gjør det mulig å kjøpe en ny. Byggekostnadene er ofte høyere enn boligverdien, noe som gjør nybygging lite attraktivt. Det kan også være utfordringer med ensartet boligmasse med mange usentralt plasserte eneboliger og mangel på egnede boliger for eksempel for eldre. I slike områder er tilpasning av boliger et ekstra viktig tiltak i boligpolitikken.

I Gjemnes så er fordeling av boliger pr. 2023 som tabellen under viser:

Boliger	antall
Enebolig	1091
Tomannsbolig	162
Rekkehus og andre småhus	43
Bofellesskap	40

Kilde SSB

Ny boligsosial lov trådte i kraft i 2023 der blant annet boveiledning er løftet sterkere fram. Boligpolitisk plan som nå er i oppstart, vil ta inn de nye kravene og vise hvilke strategier og tiltak Gjemnes kommune bør satse på for å nå sine mål og oppfylle lovens krav.

3.3.4 Utenforskap

16% av unge mellom 15-29 år står utenfor arbeid og utdanning i Gjemnes, i Møre og Romsdal så er det 8,7% av unge som står utenfor. I forhold til personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt har dette over en tre-års periode økt fra 10,9 % til 13 %. Dette kan være negativt på barn og unge sin deltakelse i frivillighet og andre sosiale arenaer.

3.3.5 Vannforsyning

Gjemnes kommune har både private og kommunale vannverk, i tillegg har også endel private brønner. Kommunehelsa statistikkbank viser at det er en liten andel i Gjemnes som er tilknyttet vannverk som forsyner mer enn 50 personer. Folkehelseprofilen viser at kommunen ligger signifikant dårligere enn landet som helhet på hygieniske og stabil drikkevannsforsyning. Når man splitter de to ser vi at den hygieniske kvaliteten ligger på nivå med landsgjennomsnittet, men det er stabiliteten som er utfordringen her lokalt.

3.3.6 Folkehelse og helseutfordringer

Folkehelseinstituttet viser i en fersk rapport at voksne ukrainske flyktninger rapporterer om dårligere helse generelt, og dårligere tannhelse spesielt, sammenlignet med nordmenn. For å planlegge og tilrettelegge helsetjenester på en best mulig måte, er det viktig å få mer kunnskap om ukraineres helsetilstand og behov for helsetjenester. Planverk som skal

utarbeides må ivareta utfordringene i rapporten slik at de kommunale tjenestene kan legge handlingsplaner som ivaretar disse.

3.4 Samfunnssikkerhet og beredskap

Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) skal være en del av kunnskapsgrunnlaget i arbeidet med planstrategi og planprogram for samfunnsdelen. Kommunestyret behandlet en ROS – analyse for kommunen i 2020. Denne må følges opp videre i planperioden. Et langsiktig mål er at alle som bor i Gjemnes kommune skal være trygge på at uønskede hendelser eller kriser identifiseres og håndteres. Ved uønskede hendelser og kriser skal innbyggerne gis hurtig og riktig informasjon og berørte skal få god omsorg.

3.5 Bosetting, infrastruktur og kommunikasjon

Gjemneskommune består av bygdesamfunn sammen med spredt bebyggelse. Flertallet av innbyggerne er avhengig av bil for å komme seg til jobb/fritidsaktiviteter. Kommunesenteret har god kollektivtransport mot byene Kristiansund og Molde, ellers så er det utfordrende i de fleste bygdene. Noen steder er det kun kollektivtransport knyttet til skoleskyss. Det er stor utpendling i forbindelse med at innbyggerne arbeider i nærliggende kommuner, og for mange er det vanskelig å benytte seg av kollektivtilbudet.

Det er utfordrende for de som skal delta i fritidsaktiviteter i andre bygder enn der de bor, da de er avhengig av å bli kjørt. Dette kan være et hinder for mange barn-/unges deltakelse i fritidsaktiviteter. Det er lite/manglende utbygging av gang- og sykkelveier i deler av kommunen, noe som vanskeliggjør og gjør det farlig å ferdes langs veiene i kommunen. Veivedlikeholdet, spesielt på noen fylkesveier, er veldig dårlig.

3.6 Kommunen som tjenesteleverandør og arbeidsgiver

Gjemnes kommune arbeider for å ha et godt kommunalt tjenestenivå tilpasset innbyggerne og de som ønsker å flytte til kommunen. Et variert og godt kultur- og fritidstilbud i samspill med andre kommuner og frivillige lag og organisasjoner er et mål for Gjemnes. Kommunen sine rammebetingelser inn mot disse områdene ofte økonomi.

Økonomistyringen er pr nå god, men det vil kunne bli utfordringer fremover. Dette er knyttet opp mot økt antall eldre som kan medføre et høyere pleiebehov og tilpasning av boliger sammen med en nedgang i barnefødsler. Kommunens planlegging må ivareta dette samtidig som det må legges inn satsinger for å få flere unge innflyttere. Samtidig er det og store investeringer som skal gjøres de næreste årene, blant annet bygging av nytt sykehjem.

Det å ha nok kompetanse for å fylle alle kommunale tjenester er og vil være en utfordring. Det er derfor viktig å ivareta de som har kommunen som arbeidsplass samt å rekruttere nye inn i ledige stillinger. En liten kommune vil og være sårbar da det kanskje er en person som dekker flere områder. Samarbeid, både formalisert og dialogbasert med andre nærliggende kommuner, er viktig for å være en god og robust tjenesteleverandør.

3.7 Klima, miljø og natur

Arealplanlegging er et viktig virkemiddel for å redusere klimautslipp, hindre tap av natur og sikrenaturmangfold. Naturmangfoldet har verdi både som livsgrunnlag, opplevelsesverdier og utgangspunkt for verdiskaping. Kommunen har en nøkkelrolle i å sikre at naturen bli forvaltet på en god måte opp mot naturmangfoldet og ivaretagelse av dette. Dette gjelder også marint naturmangfold. Utfordringen vil være samspill i bruken av naturen og dette må innarbeides i plangrunnlaget for å koordinere og ivareta. Dette handler ikke bare om arealplan, delplaner og temaplaner der dette har betydning.

4 KOMMUNAL PLANSTRATEGI

Gjennom planstrategiens beskrivelser av plansystem, utfordringer og utviklingstrekk, gis kommunestyret mulighet til å prioritere hvilke planer som er nødvendig for en ønsket utvikling av kommunen.

Det er et ønske at planleggingen ikke skal være for omfattende, og at det legges opp til en forenkling av planprosesser. Det er utarbeidet en planprosedyre slik at vi får en felles forståelse av det kommunale plansystem og planprosesser, samt felles begrepsbruk av ulike trinn i prosessen. Prosessen skal sikre god samhandling for å gjennomføre politiske mål og prioriterte Kommuneplanens samfunnsdel.

Gjemnes kommune er sammen med 3 andre kommuner en del av «Tett på» prosjektet i samarbeid med Statsforvaltaren, Møre og Romsdal fylkeskommune og Distriktssenteret. Tidsramma for prosjektet er kommunestyre-perioden 2023 – 2027. Målet er å sette søkelys på hvordan politisk styring i større grad kan skje gjennom det kommunale plansystemet slik at kommunen i større grad er i stand til å utøve rolla som samfunnsutvikler i samsvar med plan- og bygningsloven.

4.1 SAMFUNNSDELEN

Gjemnes kommunestyre vedtok 27.04.2021, sak 8/21 kommuneplan samfunnsdel for Gjemnes kommune. Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede styringsdokument med mål, retning og strategier for kommunens utvikling fremover. Satsingsområdene og målene i samfunnsdelen skal legges til grunn som overordnede politiske prioriteringer. Selv om kommunen har en forholdsvis ny samfunnsdel, vil det nyvalgte kommunestyret ha anledning til å vedta sin periodes politiske satsninger ved en revidering av samfunnsdelen.

Det er behov for at kommuneplanens samfunnsdel rulleres for å få et oppdatert styringsverktøy for det nye kommunestyret som viser strategiske valg for utviklingen av Gjemnes kommune samt politiske prioriteringer. Kommuneplanens samfunnsdel bør vise til konkrete prioriteringer i valgperioden i tillegg til den langsiktige planleggingen, slik at planen blir et godt politisk styringsverktøy.

Arbeidet med arealstrategi bør prioriteres. Kommunens gjeldende arealstrategi gjenspeiler målet om miljømessig bærekraft fra samfunnsdel 2021-2033. Den gjenspeiler også

hovedføringene innen arealplanlegging fra arealdelen, som fortetting og effektiv arealutnyttelse, jordvern, barn og unge, universell utforming, klima, miljø og naturmangfold, og folkehelse.

4.2 KOMMUNEPLANENS AREALDEL

Kommunal arealplanlegging skjer på to nivå. Detaljplanlegging for utbygging og vern skjer gjennom reguleringsplaner. Mange reguleringsplaner i Gjemnes er utdaterte og kan ikke lenger brukes effektivt til å styre utbygging.

Gjemnes kommunestyre vedtok i møte 03.09.2019, sak 5/19 arealdelen til ny gjeldende kommuneplan 2019-2031. Deler av de vedtatte planbestemmelsene avviker fra dagen tekniske forskrift. Det vil være naturlig å revidere planbestemmelsene slik at det som ligger i disse ikke er en utfordring blant annet for å få bygd boliger i kommunen. Planbeskrivelsen bør også gjennomgås for en eventuell revidering.

4.3 KOMMUNEDELPLANER

Kommunedelplan for sjøområdene i kommunen (Interkommunal kommunedelplan for sjøområdene på Nordmøre), vedtatt 14.06.2018. For å få ett samordnet planverk skal plan for sjøområdene innpasses i kommuneplankart og bestemmelser, mens planbeskrivelsen til sjøområdeplanen følger kommuneplanen som et vedlegg.

Det er behov for at arbeidet med en revidering av sjøområdeplan igangsettes i 2025.

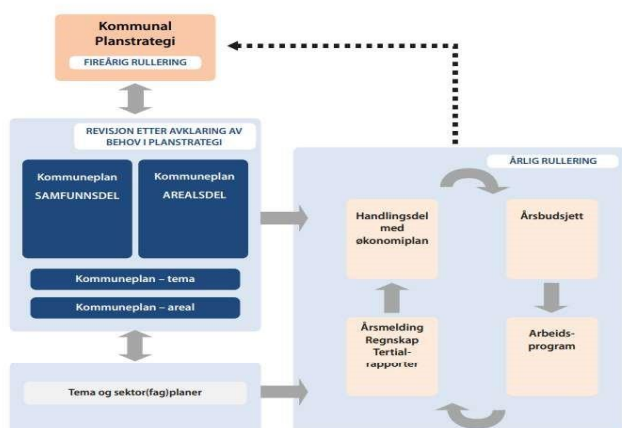
Det vil også være behov for å utarbeide sentrumsplan for Batnfjordsøra. Dette arbeidet må prioriteres for oppstart i 2024.

4.4 TEMAPLANER

Gjemnes kommune mangler i dag flere temaplaner. Noen må oppdateres, mens noen er helt nye som blant annet oppvekstplan og helse og omsorgsplan. Det planlegges for oppstart av oppvekstplan i 2024 og en helse og omsorgsplan senest i 2025.

Figur 1 Kommunal planstrategi i det kommunale systemet

Planarbeid i perioden

Planer	Sist vedtatt	2024	2025	2026	2027
Kommuneplan/overordna styringsdokumenter					
Kommuneplanens samfunnsdel	2021		X		
Kommuneplanens arealdel	2019		X		
Budsjett og økonomiplan	Årlig				
Handlingsprogram	Årlig				
Kommunedelplaner/Reguleringsplaner					
Sjøområdeplan	2018		X		
Kulturminner	2017				
Astaddalen	2009				
Sentrumsplan Batnfjordsøra	2020	X			
Solsida 4	2020	X			
Temaplaner					
Fysisk aktivitet og friluftsliv	2018		X		
Kartlegging og verdsetting av friluftsområder			X		
Friluftlivetsferdselsårer			X	X	
Oppvekstplan		X			
Helse og omsorgsplan			X		

Folkehelseoversikt	2019		X		
Energi og klimaplan	2012			X	
Plan mot vold i nære relasjoner	2022				X
Boligpolitisk handlingsplan		X	X		
Hovedplan for vannforsyning, avløp og overvann			X		
Ruspolitisk handlingsplan		X			
Bibliotekplan			X	X	
Plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker		X			

5 PLANPROGRAM FOR KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

5.1 FORMÅLET MED PLANARBEIDET

I forslag til planstrategi for Gjemnes kommune 2024-2027 kapittel 5 vises det til at det skal gjennomføres en revidering av samfunnsdelen. Plansamarbeidet på Nordmøre, i regi av Nordmøre Interpolitiske Råd (NIPR), skal føre til en samlet planprosess for planstrategien og en behovstilpasset revisjon av samfunnsdelen.

Alle kommuner skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel (Plan- og bygningslovens §11-1). Samfunnsdelen trekker opp visjon og satsingsområder/hovedmål for kommunen som samfunn og organisasjon, og inneholder en arealstrategi. Arealdelen omfatter hele kommunen og skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk.

Kommunene har en viss fleksibilitet når det gjelder revisjon av kommuneplanen. Selv om planstrategien og planprogrammet slås sammen må kommunen følge prosessreglene for planprogrammet jfr. pbl. §§ 4-1 og 11-13. Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegg for medvirkning og behovet for utredninger. Det skal gis anledning til å komme med innspill til planprogrammet, derfor skal forslag til planprogram sendes ut på høring og legges ut til offentlig ettersyn i seks uker.

En revidert og oppdatert samfunnsdel skal fungere som overordnet politisk og administrativt styringsverktøy både på lang og kort sikt. Målet er at planarbeidet skal bidra til tydelighet og

forutsigbarhet. Nye politikere skal også kunne være med å legge satsingsområdene til grunn for økonomiplanarbeidet i valgperioden.

5.2 REVIDERING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Samfunnsdelen er et godt verktøy for strategisk samfunnsplanlegging og gir føringer for arealplanlegging. Kommuneplanens samfunnsdel tar utgangspunkt i FN's bærekraftsmål. Gjemnes kommune er en bærekraftkommune og har sluttet seg til FN's bærekraftsmål. Bærekraftsmålene ligger implisitt og som et bakteppe under de forskjellige temaene i planen. Hensynet til barn og unge, folkehelse og universell utforming er også med som grunnlaget for kommunens planlegging.

Samfunnsdelens forskjellige satsningsområder må kombineres for å møte og tilfredsstillere behovene i alle livets faser, og viser samtidig hvem samfunnsdelen hovedsakelig er for, nemlig innbyggerne i Gjemnes kommune.

Mange av kommunens utfordringer kan møtes med en god arealstrategi, og arealdelen, og skal ses i sammenheng med denne samfunnsdelen. Hovedføringene innen arealplanlegging fra arealdelen, som fortetting og effektiv arealutnyttelse, jordvern, barn og unge, universell utforming, klima, miljø og naturmangfold, og folkehelse, vil være førende eller retningsgivende for målene og strategiene i samfunnsdelen, som en helhetlig kommuneplan. Arealstrategien blir derfor som den er beskrevet i arealdelen av kommuneplanen, som i stor grad, sammen med samfunnsdelen, blir et politisk styringsverktøy som tar hensyn til disse temaene.

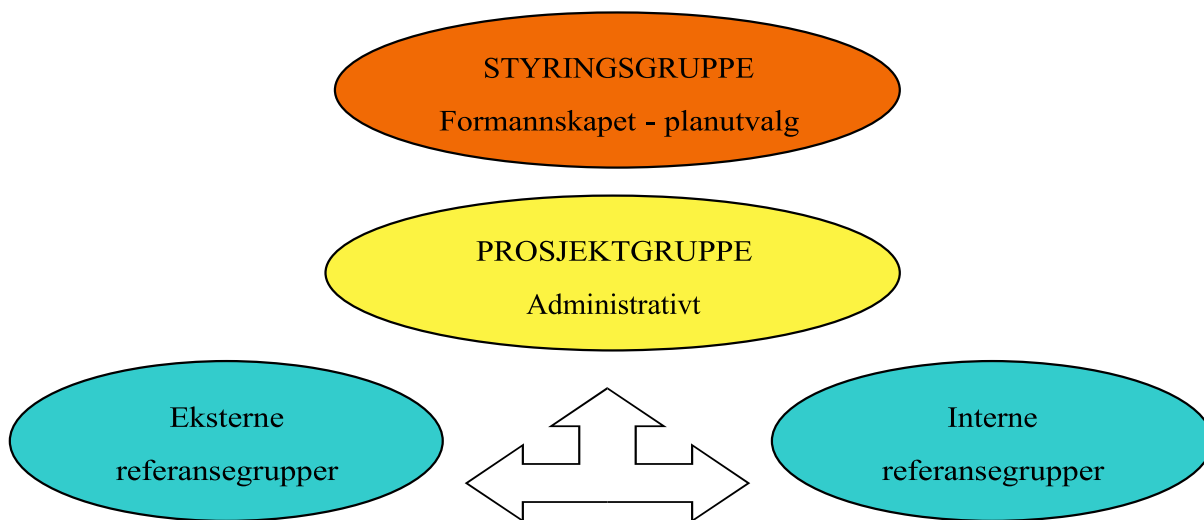
Hovedmålene i kommuneplanens samfunnsdel må svare ut flere forhold: Nødvendige endringer for å innfri nasjonale og internasjonale klima- og naturmål, utjevne forskjeller, forebygge levekårsutfordringer og sikre ei sosial balansert utvikling.

Overordnede arealstrategiske prioriteringer vil være en del av samfunnsplanen. Fastsatte mål, strategier og prioriteringer i kommuneplanens samfunnsdel bør reflekteres og gjerne «steds fastsettes» i arealstrategien. Mange tiltak skal på et tidspunkt gjennomføres på et areal i kommunen. Fylkeskommunen er i gang med å tilrettelegge for arbeidet med arealregnskap, dette verktøyet bør tas i bruk.

5.3 PLANPROSESSEN MED FRISTER OG DELTAKERE

Organisering av planarbeidet

Figur: Organisering av planarbeidet i Gjemnes kommune

Oppdragsgiver: Kommunestyret

Styringsgruppe: Kommunens planutvalg (formannskapet)

Prosjektgruppe: Kommunedirektør, kommunalsjef utvikling og drift og enhetsleder kultur.

Interne referansegrupper: Det benyttes allerede etablerte råd og utvalg i planprosessen – hovedutvalg, eldreråd, ungdomsråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse, ledermøte, fellesmøter med hovedtillitsvalgte.

Eksterne referansegrupper: Det opprettes og benyttes eksterne arbeidsgrupper i planprosessen bestående av f.eks. lag og organisasjoner, næringsliv, åpne møter for innbyggere. I planarbeidet vil prosjektgruppa i samarbeid med styringsgruppa konkretisere deltakere i eksterne referansegrupper.

Plansamarbeid på Nordmøre med sine ressurser vil være en god bidragsyter under hele arbeidet. Revidering av kommuneplanens samfunnsdel behandles og forankres i formannskapet, og skal vedtas av kommunestyret.

Fremdriftsplan

Aktivitet	Tidsperiode
Utarbeide forslag planstrategi med planprogram samfunnsdelen	Jan-Februar 2024

Politisk sak forslag planstrategi og planprogram med vedtak offentlig ettersyn/høring	Februar 2024
Høringsperiode 6 uker	Februar-mars. 2024
Bearbeiding av høringsinnspill og merknader planstrategi og planprogram rev. Samfunnsdel	April-oktober 2024
Vedtak av planstrategi med planprogram samfunnsdelen av kommunestyret	November- desember 2024
Gjennomføre planprosess kommuneplanens samfunnsdel med medvirkning	Januar - mars 2025
Revidering kommuneplanens samfunnsdel gjennomført	mars 2025
Vedtak om offentlig ettersyn og høring kommuneplanens samfunnsdel	mars 2025
Høringsuttalelser legges inn og politisk behandles	Juni 2025
Revidert kommuneplanens samfunnsdel 2020 - 2032 vedtas	August 2025
Satsingsområder og tiltak (oppfølging) inn i økonomiplanen	Høsten 2025

5.4 MEDVIRKNING

Det skal i planforslag legges til rette for medvirkning. I plan- og bygningsloven §5-1 forstås medvirkning som befolkningens rett til å være med å planlegge sin fremtid, samtidig som den er fleksibel og legger opp til medvirkning tilpasset ulike plantyper og planprosesser.

Tilstrekkeligheten i forhold til medvirkning er vurdert, og det legges dermed opp til gjennomgang og konkretisering av satsingsområder med hovedmål og strategier i de allerede etablerte politiske utvalg kommunen har. For å oppnå en bred forankring er deltakelse og involvering av politikere underveis i planprosessen viktig. Man ser for seg at ungdomsrådet, eldrerådet, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, barn og unges representant, formannskapet og kommunestyret blir sentrale medvirkningsdeltakere.

Gode politiske prosesser i form av verksteder el., lagt til ordinære møter, vil være avgjørende for en god planprosess. Politisk diskusjon omkring utfordringer, mål og prioriteringer sikrer forankring av plana. Møre og Romsdal Fylkeskommune og Statsforvalteren i Møre og Romsdal kan eventuelt delta i utvalgte prosesser.

Kommunens egne fagavdelinger vil også være viktige samspillsaktører i planprosessen. Plan og bygningslovens bestemmelser om høring og offentlig ettersyn vil bli fulgt.

5.5 BEHOV FOR UTREDNING

Kommunen tar ikke sikte på å gjøre større utredninger knyttet til dette planarbeidet. Utredningsbehovet er langt på vei oppdekt i eksisterende dokumenter som fylkeskommunens kunnskapsgrunnlag «Utfordringer og muligheter for Møre og Romsdal

mot 2030», Regionalanalyse, grunnlagsdokument Nordmøre, fylkesstatistikken 2023 og kommunestatistikken 2023. Folkehelseprofilen 2023 for Gjemnes kommune og det pågående arbeidet med folkehelseoversikten er også dekkende. Utredninger innenfor de ulike tematiske planene som skal utarbeides i henhold til planstrategien vil være beslutningsrelevante. Gjemnes kommune er deltager i «Berekraftfylket Møre og Romsdal», som er et samarbeid der vi samlet inn bærekraftsindikatorer. Prosjektet er FN støttet, United 4 Smart Sustainable Cities, og skal hjelpe deltagerkommunene å nå bærekraftsmålene.

Det vil være viktig å kunne ha et tydelig og avgrenset planprogram som de delaktige kan forholde seg til og slik at vi kan gjennomføre revisjon innenfor rimelig tids- og ressursbruk. Hensikten med planarbeidet er å skaffe strategisk oversikt og tydeligere prioriteringer som igjen skal være førende for kommende plan- og utviklingsarbeid.

6 VEDLEGG

Nasjonale forventninger:

Staten har gjennom Kongelig resolusjon 20.juni 2023 vedtatt «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027». Dette dokumentet inngår i det rullerende plansystemet og er hjemlet i plan- og bygningsloven § 6-1. De nasjonale forventningene skal følges opp i kommunenes arbeid med planstrategier og planer. [Nye nasjonale forventningar til planlegginga - regjeringen.no](#) Regional planstrategi og fylkesplanen:

Regional planstrategi skal redegjøre for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer, vurdere langsiktige utviklingsmuligheter og ta stilling til langsiktige utviklingsmål og hvilke spørsmål som skal tas opp gjennom videre regional planlegging. Regional planstrategi blir utarbeidet parallelt med de lokale planstrategiene og skal forhåpentlig sikre gode sammenhenger. Også den regionale planstrategien må ta hensyn til de nasjonale forventningene.

Fylkesplanen er den overordnede planen for samfunnsutvikling i Møre og Romsdal. Planen skal gi fylkeskommunen, kommunale og regionale styringsmakter, næringsliv, institusjoner og organisasjoner i fylket et prioriterings- og beslutningsgrunnlag. Plan skal også medvirke til godt samarbeid og samhandling i fylket. [Oversikt over regionale planer](#)

7 REFERANSER

Grunnlagsdokument Nordmøre: [Kunnskapsgrunnlag Nordmøre - Nordmøre IPR \(nipr.no\)](#)

Regional Analyse Nordmøre: [Regional analyse](#)

Plan- og bygningsloven: [Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(plan- og bygningsloven\) - Lovdata](#)

R. Nerland (21.11.2022): [Vi trenger en bærekraftig bærekraft • Kommunal Rapport \(kommunalrapport.no\)](#)

FN: [Slik påvirker Ukraina-krigen internasjonal handel og utvikling \(fn.no\)](#)

Nasjonale forventninger 2023-2027: [Nye nasjonale forventningar til planlegginga - regjeringen.no](#)

Arealregnskap: [Kunnskapsgrunnlag Nordmøre - Nordmøre IPR \(nipr.no\)](#)